

РІШЕННЯ № 83

Про зарахування до загального строку дисциплінарного стягнення відбутої адвокатом частини дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю

«22» листопада 2024 року

м. Київ

Рада адвокатів України, заслухавши Голову Робочої групи з питань дотримання прав та гарантій адвокатської діяльності при здійсненні дисциплінарних проваджень в кваліфікаційно-дисциплінарних комісіях адвокатури регіонів та Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Кухаря О.І. щодо результатів розгляду Робочою групою звернення адвоката Поліщука Р.М. від 30.10.2024, взявши до уваги підготовлену правову позицію заступника Голови Ради адвокатів України Гвоздія В.А. з цього питання, звертає увагу на наступне.

Зі змісту звернення адвоката Поліщука Романа Миколайовича, заявник просить роз'яснити: чи рахується в загальний строк понесення адвокатом дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю у межах однієї дисциплінарної справи, якщо ВКДКА скасовує рішення КДКА регіону та направляє справу на новий розгляд; чи має КДКА регіону під час повторного розгляду дисциплінарної справи враховувати строк уже понесеного дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю.

Рада адвокатів України обговоривши звернення Поліщука Р.М. з додатками, взявши до уваги висновки Робочої групи з цього питання, встановила наступне.

Згідно з рішенням КДКА Київської області від 31.01.2024 до адвоката Поліщука Р.М. було застосоване дисциплінарне стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю строком на один рік. Не погодившись із рішенням КДКА Київської області Поліщук Р.М. оскаржив його до ВКДКА. У подальшому згідно з рішенням ВКДКА від 23.05.2024

скарга Поліщука Р.М. була частково задоволена, а дисциплінарна справа направлена на новий розгляд до КДКА Київської області. На цей час адвокат вже поніс дисциплінарне стягнення строком 3 місяці та 21 день. При новому розгляді справи 25.09.2024 КДКА Київської області прийняла рішення про застосування дисциплінарного стягнення стосовно Поліщука Р.М. у виді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю строком на 5 місяців.

Отже, якщо не враховувати строк уже понесеного адвокатом стягнення, то загальний строк зупинення разом із заново призначеним стягненням становитиме 8 місяців і 21 день.

Правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначає Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон). Відповідно до частин 1, 3 ст. 31 Закону право на заняття адвокатською діяльністю зупиняється у разі накладення на адвоката дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю - з дня прийняття кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури відповідного рішення. Оскарження такого рішення не зупиняє його дії. Частиною 4 цієї ж статті встановлено, що право на заняття адвокатською діяльністю поновлюється з дня закінчення строку, на який згідно з рішенням кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури було зупинено право на заняття адвокатською діяльністю (якщо зупинення застосовувалося внаслідок рішення КДКА). У разі зупинення права на заняття адвокатською діяльністю внаслідок рішення КДКА таке право також поновлюється з дня набрання законної сили відповідним рішенням суду або з дня прийняття відповідного рішення Вищою кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури.

Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури розглядає скарги на рішення, дії чи бездіяльність кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури (частина 4 ст. 52 Закону). Частиною 5 цієї ж статті визначено, що Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури має право: 1) залишити скаргу без задоволення, а рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури без змін; 2) змінити рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури; 3) скасувати рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та ухвалити нове рішення; 4) направити справу для нового розгляду до відповідної кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та зобов'язати кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури вчинити певні дії.

Аналогічні положення також містяться у Регламенті Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, затвердженому рішенням Ради адвокатів України № 78 від 4-5.07.2014 зі змінами та в Положенні про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, затвердженому 09.06.2017 рішенням Звітно-виборного з'їзду адвокатів України 2017 року.

ВКДКА, за обґрунтованим письмовим клопотанням адвоката, може вжити заходи забезпечення розгляду скарги у ВКДКА на рішення КДКА про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю. Забезпечення заходів розгляду скарги допускається під час її розгляду ВКДКА, якщо невжиття такого заходу може істотно ускладнити чи унеможливити поновлення порушених чи оспорюваних прав або інтересів адвоката, чи його клієнтів. Скарга може бути забезпечена шляхом зупинення дії рішення КДКА про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю до прийняття рішення ВКДКА за результатом розгляду такої скарги. За результатом розгляду клопотання адвоката про зупинення дії рішення КДКА або за ініціативою ВКДКА, остання, приймає рішення про зупинення дії рішення КДКА або про відмову у зупиненні дії рішення КДКА. Питання про вжиття заходів забезпечення розгляду скарги розглядається на найближчому засіданні ВКДКА. Рішення ВКДКА про зупинення дії рішення КДКА виготовляється протягом трьох робочих днів з дня його прийняття. Рішення ВКДКА про зупинення дії рішення КДКА не пізніше наступного робочого дня після його виготовлення направляється скаржнику, адвокату, КДКА, дію рішення якої зупинено та до ради адвокатів регіону за адресою робочого місця адвоката. Рада адвокатів регіону не пізніше наступного робочого дня після отримання рішення ВКДКА про зупинення дії рішення КДКА, вносить відповідні відомості до Єдиного реєстру адвокатів України (ст. 60-1 Положення про розгляд скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність, затвердженого рішенням Ради адвокатів України № 120 від 30.08.2014 зі змінами).

ВКДКА, за результатами розгляду клопотання адвоката або за своєї ініціативи, може вжити заходи забезпечення розгляду скарги у ВКДКА на рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю шляхом прийняття рішення про зупинення дії рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури до прийняття рішення ВКДКА за результатом розгляду такої скарги (пункт 3.50 Розділу III Регламенту ВКДКА).

Відповідно до статті 2 Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, ВКДКА сприяє процесу формування

правової держави в Україні та сприяє захисту законних прав та інтересів і зміцненню існуючих правових норм щодо захисту прав та забезпечення гарантій адвокатів.

При застосуванні дисциплінарних стягнень за порушення Правил адвокатської етики та/або Професійних етичних (деонтологічних) норм поведінки адвокатів іноземної держави (у випадках, передбачених цими Правилами), що діють в країнах, в яких такі адвокати мають право здійснювати адвокатську діяльність, дисциплінарні органи адвокатури України мають виходити із загальних засад юридичної відповідальності, зокрема повинні застосовувати дисциплінарні стягнення лише за винні порушення. Адвокат не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні дисциплінарного проступку. Обов'язок доказування вини адвоката у вчиненні дисциплінарного проступку покладається на особу, яка ініціює питання дисциплінарної відповідальності відносно адвоката. Звинувачення адвоката не може ґрунтуватися на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини адвоката тлумачаться на його користь (стаття 70 Правил адвокатської етики).

Також Рада адвокатів України взяла до уваги необхідність дотримання норм Конвенції про захист прав людини та застосування практики Європейського Суду з прав людини, які наголошують на праві особи на розгляд її справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом. Так, вимагаючи розгляду справ протягом «розумного строку», Конвенція підкреслює важливість здійснення правосуддя без затримок, які можуть поставити під загрозу його ефективність та довіру до нього (справа Х. проти Франції (H. v. France, заява № 10073/82, § 58); Кетл Кліче да ла Гранж проти Італії (Kattle Klitsche de la Grange v. Italy, заява № 12539/86, § 61). Пункт 1 статті 6 Конвенції зобов'язує Договірні держави організувати свої правові системи таким чином, щоб суди могли відповідати її різноманітним вимогам. Зокрема, Судом було визначено, що «Тривалі періоди, протягом яких провадження ... застоюється ...» без надання будь-яких пояснень, є неприйнятними (Беумартін проти Франції (Beaumartin v. France, заява № 15287/89, § 33).

Проаналізувавши вказане, з огляду на те, що одним із завдань адвокатського самоврядування є створення сприятливих умов для здійснення адвокатської діяльності, застосувавши аналогію закону (зокрема частину 5 статті 72 Кримінального кодексу України відповідно до якої строк попереднього ув'язнення зараховується у строк покарання у разі засудження до позбавлення волі), Рада адвокатів України вважає, що зарахування строку понесеного адвокатом стягнення у вигляді зупинення права на заняття

адвокатською діяльністю в загальний строк стягнення відповідає принципу справедливості і правової визначеності.

Рада адвокатів України, з урахуванням пропозицій членів Ради адвокатів України, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Роз'яснити, що:

- КДКА, у випадку скасування ВКДКА рішення КДКА та направлення справи на новий розгляд до відповідної КДКА, під час прийняття рішення та призначення дисциплінарного стягнення, що відбувається на новому розгляді дисциплінарної справи, повинна врахувати відбуту адвокатом частину дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю.

- ВКДКА у випадку зміни, або скасуванні рішення КДКА та ухваленні нового рішення, повинна враховувати у своєму рішенні відбуту адвокатом частину дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю.

- У таких рішеннях ВКДКА/КДКА має бути зазначено, що у загальний строк дисциплінарного стягнення зараховується фактична відбута адвокатом частина дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю, з конкретним зазначенням його в місяцях та/або днях.

- У разі помилки ВКДКА/КДКА щодо не врахування в прийнятому рішенні фактично відбутої частини зупинення права на заняття адвокатської діяльності адвокатом, ВКДКА/КДКА може з власної ініціативи або за заявою адвоката здійснити виправлення такої помилки.

2. З метою дотримання вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року щодо права особи на розгляд її справи упродовж розумного строку та з огляду на приписи статті 70 Правил адвокатської етики, у разі скасування ВКДКА рішення кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, рекомендувати ВКДКА ухвалювати нове рішення (з урахуванням наявних матеріалів справи, у тому числі доказів поданих до ВКДКА), а не направляти справу для нового розгляду до відповідної кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та зобов'язувати кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури вчинити певні дії.

3. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявника, Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури регіонів, ради адвокатів регіонів, а також опублікувати його на офіційному вебсайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України /підпис/ **Лідія ІЗОВІТОВА**

Секретар Ради адвокатів України /підпис/ **Ігор КОЛЕСНИКОВ**